Az élet diadala – I.Korinthus 15:1-11 (igetanulmány), in: Igazság és Élet, 2023.2.szám

AZ ÉLET DIADALA

Textus: I. Korinthus 15,1-11

1. Amit a textusról tudni kell – exegetikai/kortörténeti megértés

Az I. Korithusi levél 15. fejezetének ez az első perikópája, a levél halottak feltámadásával foglalkozó, arról tanúskodó, gondosan felépített nagyobb résznek első egysége.[1] Az egész fejezet célja nem az, hogy csupán egyes tévtanokra reagáljon, s azokat korrigálva helyre tegye, hanem az , hogy egy sereg különféle téves elképzeléssel, mintegy egy füst alatt leszámolva, tanítson a feltámadásról. [2] Természetesen nem csak szótériológiai értelemben, hanem annak egyéb összefüggéseiben is, kezdve az antropológiain, az ekkléziológiain és eszkatológiain át egészen az etikaiig. Hiszen mindannak, ami a Krisztus eseményben már megtörtént és mindaz, ami még nem történt meg, de hitünk szerint történni fog, konzekvenciákkal bír a jelenre nézve is.

Maga az első 11 vers lényegileg a 12. vers felől érthető meg, miszerint a korinthusiak számára kérdőjelessé vált a halottak feltámadása. A perikópa három nagyobb egységre tagolható. Az elsőnek szíve az evangélium summás foglalata, mely sokak szerint egy ősi hitvallástöredék, amit Pál az ekkor már szélesebb körben ismert tradícióból vesz át.[3] A második egy listája azoknak, akiknek a feltámadott Úr megjelent. A harmadikban Pál a Krisztussal való sorsdöntő találkozásáról beszél, részletezve annak személyes életében és szolgálatában való konzekvenciáit. Így a perikópa, túl a hitvalló tanításon, egy személyes krédó is arról, hogy az objektív krisztuseseményben koncentrálódó evangélium miképpen lesz egy egyéni életben a Krisztussal való sorsdöntően életmegújító találkozáson keresztül szubjektív eseménnyé. Egy olyan fordulóponttá, mely nyomán a „belsővé váló" Krisztus, túl a feltámadás hitén és reménységén, úgy munkál „prédikáló" életet, hogy az sokak számára áldássá lesz.

Már ez, a perikópára való „madártávlatból" való rátekintés is meghatározza az igehirdetés irányultságát. Ugyanakkor a mélyebb üzenetvilág megértése okán érdemes versről versre figyelni a súlypontokra és meghúzni a szálakat egy (vagy több) lehetséges prédikáció felé.

1. vers. A perikópát megnyitó γνωρίζω kifejezés többet mond annál, mint amit az új fordítás tükröz. Lévén az *eszetekbe juttatom* kifejezés kissé leszűkíti a jelentést az evangéliumra való puszta emlékeztetésre. Pál ennél többet akar. Nemcsak egy ismert dologra emlékezet újra, hanem annak belső tartalmát is ki fogja bontani, s így a magyarázott evangéliumot adja majd a korinthusiak *értésére*, megértésére.[4] Nemcsak az üzenet szempontjából jelentős ez, hanem homiletikai útmutatás is a református szószék felé. A versben szereplő έστηκατε kifejezés jelentése: állni, megállni, megmaradni, melynek lehetséges, immáron értelmező fordítása: *lábat megvetni*, mármint az evangéliumban. Hiszen ez az egyetlen biztos talaj, amin megállása lehet az emberi életnek.[5]

2. vers. A σώζεσθε kifejezés szerepel itt, mely a megtartatás, megmentetés, az *üdvösség* újszövetségi terminustechnikusa, s egyben az igehirdetés számára sokféle összefüggésben megvilágítható kulcsfogalom.

3. vers. Az έν πρώτοις kifejezés nemcsak sorrendiségre utal, sokkal inkább fontosságra, súlyra. Arra, hogy az apostol *elsődleges* feladata az evangélium szívének, a krisztuseseménynek a

[1] CSERHÁTI Sándor: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*, 667

[2] CSERHÁTI: i.m.668.

[3]BOLYKI János: *A korinthusiakhoz írt első levél magyarázata*, 275.

[4]CSERHÁTI: i.m.670.

[5] CSERHÁTI: i.m.671.

tolmácsolása.[6] A versben szereplő *átvettem-átadtam* szókapcsolat pedig, a hagyományozás két fő mozzanatát rögzítő szakkifejezés, melynek üzenete van homiletikai tekintetben a mai húsvéti igehirdető felé is. Ebben a versben kezdődik a hitvallás idézése: *Krisztus meghalt bűneinkért az írások szerint*. Ezt a megfogalmazást Pál a hagyományból veszi át. A magyarázók szerint, ha ő fogalmazta volna, akkor a keresztet is megemlítené.[7] Ugyanakkor lényeges itt Krisztus halálának hagyomány általi értelmezése is, miszerint az a *bűneink* okán történt, s mint ilyen megkerülhetetlen eleme, üzenete igehirdetésünknek. Arról vitatkoznak a tudósok, hogy mit is kell pontosan érteni az *írások szerint* kifejezés alatt, s mely igehelyre kell gondolni, de konszenzusra törekedve feltételezhetjük, hogy az *írások* kifejezés alatt az egész Ószövetség értendő, amire a többes szám is utal. Normatív módon vezeti ez utóbbi a református igehirdetést abba az irányba, hogy a teljes írás szellemében, kontextuálisan közelítsen egyes textusokhoz. Ugyanakkor aláhúzza Luther szép megfogalmazását, miszerint az Ószövetség valójában Krisztust ringató bölcső.

4. vers. Az ετάφη kifejezés kulcsfontosságú. Jézus eltemetésének hitvallásos rögzítése halálának valóságát hivatott kiemelni, szemben minden korabeli és mai tévtanítással. Ugyanakkor kiemeli ez azt is, hogy a halál az, amiben Krisztus velünk közösséget vállat. A halál valóságáig lett emberré az Isten, s vállalt szolidaritást övéivel. A feltámadás szava, az έγήγερται passiv perfectumi forma a versben, melynek alapjelentése: felkelteni, felébreszteni. Az itteni passivum kizárja, hogy feltámadás titka a halottban van. Ő feltámasztatik. Ezzel szertefoszlik kétezer év minden feltámadással kapcsolatos hamis koncepciója. Például az, hogy tetszhalottként támad fel, hogy túlvilági kísértetként jelenik meg, hogy tanításaiban él tovább, hogy csak a róla szóló kérügmában támad fel újra és újra. Sőt a *feltámasztatás* kifejezésnek a passivum divinum-ában kifejezére jut, hogy Jézus feltámadásában az Atya hatalma, halált legyőző ereje nyilvánul meg. Továbbá a szó perfectumi alakja arra utal, hogy itt egy jelenben is meglévő állapotról van szó, mely egy múltban lezárt eseményből következik.[8] A vers harmadik kulcsszava az ώφθη Jézus megjelenéséről beszél, s passivum divinumként üzeni, hogy Isten az, aki gondoskodik arról, hogy az övéi megláthassák. Az Atya az, aki a Feltámadottban ma is találkozást készít magával övéinek. A harmadik nap említése arra utal, hogy minden Isten terve és ígérete szerint (ld. Jónás jele) történik itt hűsége és szeretete mentén.

5-7.vers. Jézus megjelenéseinek listája az első század közepe felé kialakuló hierarchia alapján, számolva a tekintéllyel, elsőként Pétert, majd a tizenkettőt említi, hogy aztán egy tekintélyes létszámú közösség után Jakabról az Úr testvéréről nevesítve is szóljon, s ezeket követően *valamennyi apostolról*, mely kifejezés Pálnál nem váltófogalom, s többet jelent, mint a tizenkettőt. A 6. versben legvitatottabb az επάνω kifejezés, melynek a jelentse: felül, felett. Ezt jó néhány régi magyarázó, például Krizosztomosz is helyhatározói vonatkozásban értelmezi, miszerint „a fejük felett jelent meg", s így ez a *fent* a mennyei világot jelenti már meg.[9] Ennek a tetszetős elképzelésnek nem szükséges helyt adnunk. Jézus *egyszere ötszáz testvérnek* való megjelenése is több értelmezési lehetőséget feltételez. Utalhat arra, hogy egyszer és nem többször jelent meg, arra, hogy egyszer s mindenkorra való érvényességgel történt Jézus megjelenése, de arra is, hogy egy időben minden jelenlévő számára mutatta meg magát Krisztus. Számos magyarázó az ötszáz testvér említésében itt a pünkösdi eseményre történő utalást véli felfedezni. Az, hogy az ötszáz közül *még mindig élnek* nem más, mint hitelesítő, bizonyító erővel bíró megjegyzés, hiszen mint szemtanúk még megkérdezhetők. Akik pedig meghaltak, azoknak sorsa arról beszél, hogy bár a halál legyőzetett, de a halandó ember számára még nincs itt tökéletes megérkezés. Mindenesetre az elmondható ezen lista alapján, hogy Jézusnak olyan megjelenéseivel is számolni kell, amit a hagyomány esetleg nem tart számon. Sőt Pál ötszáz testvérről

[6] CSERHÁTI: i.m.671.
[7] CSERHÁTI: i.m.672.
[8] CSERHÁTI: i.m.673.
[9] CSERHÁTI: i.m.674.

szóló szavainak különös történeti értéke is van, hiszen erről csak ő beszél, s híradása korábbi, mint az evangéliumok beszámolói.[10] Jézus megjelenéseinek felsorolásai nemcsak feltámadásának valóságát hivatottak bizonyítani, hanem arra is szolgálnak, hogy felverjék a kontinuitás hídját mindazok az egyének és közösségek közé és felé, akiknek élő találkozásuk volt a Krisztussal.[11] Így üzeni ez a mindenkori húsvéti igehirdetés számára annak különösképpen való hangsúlyozását, hogy a feltámadott, élő, győztes Krisztussal találkozni lehet mindmáig.

8. vers. Az εσχατον πάντων kifejezésre nem lehet pusztán időhatározóként tekinteni. Sokkal inkább arról van szó, hogy mindenki közül legutolsóként jelenik meg Krisztus Pálnak, azaz ő a legutolsó és övé a feltámadott megjelenéseinek lezárása.[12] A vers egyik kulcsszava az εκτιτρώσκω ige főnevesített alakja, mely csak itt előforduló hapax legomenon, s az *elvetélt magzat, rendellenesen elsietve világra jött* magzat jelentéssel bír. Kissé képzavaros a megfogalmazás, mert Pál mintha azt akarná kifejezni, hogy megkésetten és túlhordott módon született volna újjá előző életéből. Zavaró és ma pejoratív felhanggal bír a magyar idétlen, ill. a torzszülött fordítás is. Luther szépen ráérezve a lényegre az *unzeitiges Geburt* kifejezést használja itt. Kálvin pedig magyarázatában Pál hirtelen való újjászületésével hozza összefüggésbe a rendhagyó születés itteni megfogalmazását.[13] Mindazonáltal a lényeg és üzenet summája az, hogy akár így, akár úgy, függetlenül annak időbeliségétől, helyétől, és módjától a Feltámadottal találkozni lehet, mely találkozás az emberi élet csúcseseménye, egyben sorsfordító valósága.

9. vers. Pál önmaga jellemzésére a ελάχιστος kifejezést használja, mely a *csekély* melléknév rendhagyó felsőfoka, s mint ilyen nem sorrendiségre, nem rangsorszerintiségre, hanem minőségre vontakozó tartalmat hordoz. Mintha Pál azt mondaná, hogy utolsó vagyok, de nem időben, hanem abban, hogy legkevésbé vagyok makulátlan, nem vagyok érdemes. Azaz: érdemtelen vagyok. Pál ezt alá is támasztja életútjának felemlegetésével. Összességében ez a megfogalmazás burkoltan nem más, mit a Krisztus előtt álló ember vallomása nyomorultságáról és kegyelemre szorultságáról.

10. vers. Az említett kegyelemre szorultság és kegyelembe fogadottság következménye az apostol szolgálatban való fáradozása, melyet az εκοπιασα kifejezés fejez ki, mely aoristos (mozzanatos múltidő) alakban áll. Ezzel különösen is hangsúlyossá válik a teljesítmény, melyet az apostol maga mögött tud Isten szolgálatában. A vers nyelvtani tekintetben egy különös vitának epicentruma is. Lévén jelentős kéziaratokban egy *ἡ* nőnemű névmás van a συν εμοί társhatározói kifejezés előtt, ami a kegyelemre utal vissza. Ha ez nem lenne ott (mint ahogy sok kéziratban nem szerepel) akkor egyfajta szünergisztikus értelmezés is lehetséges volna. Egyáltalán nem mindegy ugyanis, hogy az evangélium hirdetésének fáradtságos munkáját az apostol iránt megnyilvánuló kegyelem viszi véghez, vagy a kegyelem Pállal munkálkodott és fáradozott együtt. Scharge egy komplett hatástörténeti elemzésben mutatja be, hogy az említett egy betű eltérés miatt ez az igehely milyen viták forrásává ill., érvelési eszközzé lett az Augustinus és Pelagius közti vitákban is.[14] Számunkra egyértelmű, hogy Isten kiválasztó, elhívó, újjászülő, s megszentelő kegyelme az, mely egyáltalán lehetővé teszi az övéinek a szolgálatot, az Isten dicsőségére és mások javára való élést. Joggal mondja Kálvin magyarázatában: „A dicséretet teljes egészében Istennek kell tulajdonítani, hiszen nemcsak a jó cselekedet képességét, hanem az akaratot és az eredményt is ő adja nekünk.”[15]

11.vers. A perikópa záróverse arról beszél, hogy lényegében az igehirdető szerepe és személye nem fontos. Az evangélium a fontos.[16] Sőt, annak prédikálása a fontos. Mert a hívővé létel nemcsak

---

[10] BOLYKI János: i.m. 275.
[11] GARLAND E. David: *1. Chorinthisans,* 689.
[12] CSERHÁTI: i.m.678.
[13] KÁLVIN János: *Az első korinthusi levél magyarázata*, 333.
[14] CSERHÁTI: i.m.681.
[15] KÁLVIN: i.m.334.
[16] PRIOR, David: *Pál első levele a korinthusiakhoz,* 284.

Korinthusban, hanem ma is egyetlen úton-módon történhet: az evangélium prédikációban való meghirdetésén és annak meghallásán keresztül.

2. A perikópa megértése – teológiai összefüggések feltárása

Az egész 15. fejezet gyújtópontjában a húsvéti kérügma, s azon belül is a feltámadás kérdésének megannyi összetevője áll. Ez utóbbi tekintetében volt zűrzavar a korinthusi fejekben és szívekben. Pál szándéka a tanításon túl a lelkigondozás is, hiszen tudja, hogy hová vezet a halottak feltámadása körüli elbizonytalanodás.[17] Az egykori tévelygéseket summáza a fejezet 12.verse. Pál tudja, hogy egy világos összefoglalást és állásfoglalást kell adnia a feltámadás kérdésében mert minden ezen alapul.[18]

Rekonstruálva az akkori feltámadást érintő elképzeléseket egyfelől voltak olyan a görög filozófián felnőtt keresztyének, akik a lélek hallhatatlanságba vetett hit mentén elszellemiesítve gondolkodtak halál előtti és utáni életről, mely gondolkodás etikai konzekvenciáiban (hedonizmus és aszkétizmus) is ellentétes volt az evangélium szellemiségével. A feltámadásban való kételkedésre másfelől nemcsak az epikureus filozófia szolgált gyökereiben táptalajul, hanem a zsidó gondolkodásban eredő megfontolások is, különös tekintettel a szadduceus és samaritánus teológiára. Harmadsorban a feltámadásnak már megtörtént jellegét hangsúlyozók az vallották, hogy keresztségükkel beléptek az örökségük teljességébe, s ezzel tagadták az ember feltámadásra vonatkozó jövőbeli reménységét, mely bizonyos értelemben a realizált eszkatológiai túldimenzionálása volt részükről.[19] Jogos a megállapítás róluk: „A korinthusiak figyelmen kívül hagyták az idők megfordíthatatlanságát, azt, hogy nem lehet a már megtörténteket összemosni azzal, ami még nem történt meg, a teljességre jutást és a test feltámadását és megváltását."[20]

Az ilyen és ehhez hasonló, feltámadással kapcsolatos tévelygések nem a korai egyház sajátjai, hanem ezerféle színezetben bukkannak felszínre mindmáig. Elég csak arra a babonás népegyházi megközelítésre gondolni, amit sokat hallunk a jellemzően falusi temetések alkalmával a „bizony feltámadunk utódainkban" primitív szólamában. Vagy ott van a feltámadás vulgáris értelmezése, melynek táptalajául szolgál néhány, a racionalizmus korában keletkezett református énekük is, melyek e testünknek megépüléséről és sírból való kikeléséről beszélnek. Vagy, bár teológiai tekintetben szofisztikáltabb, de mégis téves megközelítés, miszerint a Biblia feltámadásról szóló hagyományanyaga nem akar történeti híradás lenni, s a húsvéti hit teremti meg mintegy utólag a feltámadottal való találkozásról szóló elbeszéléseket (Bultmann)[21] Így Jézus feltámadása is lényegét veszítve leszűkül a tanítványaiban, a kérügmában, vagy az igében való tovább élésére. Ezek az elképzelések pedig erősen korlátozzák az ember saját feltámadásba és örök életbe vetett végső reménységét is.

A helyzet tehát úgy áll, hogy „Másik örömhír nincs!"[22] Joggal mondja Kálvin, hogy feltámadás nélkül semmiféle vallás, semmiféle hitbizonyosság, egyszóval semmiféle hit nem marad,"[23] majd később hozzáteszi: „Ahogyan ugyanis Krisztus halála eltörölte a bűnt, úgy feltámadása megszerezte az igazságot. Ezt az igazságot pedig alaposan meg kell jegyeznünk, hogy tudjuk mit várjunk halálából és mit feltámadásából."[24]

Ezért elengedhetetlen szószékeinken, különösen húsvét kapcsán a feltámadáskérdés rendezése, mely nemcsak annak evangéliumszerű meghirdetését, hanem annak prédikációinkban való

---

[17] CSERHÁTI: i.m. 667.
[18] deBOOR, Werner: *Der erste Breif des Paulus an die Korinther,* 251.
[19] PRIOR: i.m. 279.
[20] BOLYKI: i.m. 274.
[21] CSERHÁTI: i.m. 691.
[22] PRIOR: i.m. 284.
[23] KÁLVIN: i.m. 330.
[24] KÁLVIN: i.m.331.

magyarázatát is feltételezi. Érdemes ezért a textushoz kapcsolódva a feltámadás kérdésének teológiájából azokat az összefüggéseket újhegyre szedni, melyek a textusunkat is érintik.

A kiindulópont a feltámadás teológiájáról szóló vitában nem egy tétel, egy gondolat, egy eszme, hanem valóságos történés, azaz egy esemény: Jézus halálból való feltámadása. Ennek tanúságtevő meghirdetése és magyarázata minden keresztyén igehirdetésnek, különösen a húsvétinak, lényege. A húsvéti evangélium a bibliai hagyományanyagba van beágyazva, amit meghallva és megértve lehet át és tovább adni. Ez nemcsak szószéki felelősség, hanem minden hívő ember kötelessége is. Voltak és vannak mindig, akik ezt az örömhírt átveszik és továbbadják.

Jézus halála Isten tervének része, hiszen ő adja őt át, és szolgáltatja ki Krisztust a kereszthalálra, mely konkrétan és lényegileg az ember bűnéhez van kötve. Nem általában csupán, hanem konkrétan és személyesen a mi bűnünkhöz. Ami Jézus halálában történik, az tökéletesen összhangban van az írásokkal, azaz a bűnöknek az Ószövetség gondolatvilágában is megjelenő rendezési módjával. Ezért tekint az Írásokat ismerő ősgyülekezet is Krisztus halálára úgy, mint engesztelő áldozatra, melyben hitvallásunk szerint Isten igazsága és irgalma egyszerre nyilvánul meg.

Jézus eltemetésének ténye különösen is hangsúlyossá teszi Jézus halálának visszafordíthatatlanságát, és kétségbevonhatatlanságát. Bár Jézus eltemetése nem üdvösségbe vágó esemény, de összeköti, és egy eseménybe ötvözi Jézus halálát és feltámadását.[25] Ahogyan Isten ítéletét a halál, úgy a halált a temetés ténye pecsételi meg. A Heidelbergi Káté szerint is az eltemettetés bizonyságában „Jézus valóságos haláláról és Isten szerint is elfogadott engesztelő-megváltó haláláról kapunk megerősítéseket."[26] Így számunkra minden sír Jézus által elveszíti a végső nyughely jelleget, s lesz a várakozás helyévé.[27]

Jézus feltámadása olyan szupranaturális és egyben eszkatologikus esemény, melyen keresztül Isten világa tör be a jelenvalóba. Feltámadott létformája egészen új, s nem átmeneti, hanem örök. Annak testi valósága (σομα) részben kontinuitást, részben diszkontinuitást jelent a feltámadás előttivel, s lesz második Ádámként „prototípusa" a mi feltámadásunknak.

Ahogyan Jézus halálának és temetésének hitvallásos megvallása a halál valódiságát hivatott bizonyítva igazolni, úgy megjelenései pedig a feltámadásának valódiságát hirdetik meg. A Feltámadottat nem övéi jelenítik meg hitükben, képzeletükben, vagy az általuk megfogalmazott üzenetben, hanem Ő jelenik meg az övéinek. A feltámadás bizonyítéka maga a Feltámadott. A feltámadott maga gondoskodik az emberrel való találkozásról. Ami az evangéliumok híradása szerint is legtöbbször ott és akkor történik, amikor az övéi együtt vannak. Ugyanakkor gondoskodik különös módon a kimaradt Tamásokról, vagy a Pálokról is. Sőt a Feltámadottban van az egyház titka is, hiszen az egykoriak és maiak sokfélesége, gyakran szembenállása (Pál és Jakab) ellenére is kiválasztó, elhívó, újjászülő, megszentelő szeretetén keresztül közösséget formál azokból, akik vele személyesen találkoztak.

Jézus feltámadása nemcsak kozmikus tekintetben teremt új helyzete, hanem személyesen is. Kereszthalála az óemberünk halálos ítélete, feltámadása pedig nemcsak objektív módon a halál legyőzésének, megváltó munkájának valósága, hanem szubjektív módon is itteni új életre való feltámadásunknak és majdani boldog feltámadásunknak záloga református hitvallásunk szerint. (HK.45. kérdés-felelet)

„A feltámadást érteni nem lehet, és így a feltámadástól nem vezet út a feltámadott Jézushoz, hanem mindig csak fordítva. Jézus az, aki feltámadott, s személyével és személyében magyarázza meg a feltámadást."[28] A Feltámadottal való találkozás az, mely a feltámadáshithez elvezet, s ami nemcsak erőt ad az élethez, hanem új és kicserélt élettel ajándékoz meg. E nélkül a találkozás nélkül nincs

[25] CSERHÁTI: i.m. 668.
[26] FEKETE Károly: *A Heidelbergi Káté magyarázata,* 175.
[27] FEKETE: i.m. 177.
[28] SZATHMÁRY Sándor: *Ünnepeink üzenete,* 163.

húsvéti hit. Ebben a találkozásban válik az elméleti tudomásulvétel (notitia) igazán hitté az egzisztenciális érintettség (fiducia) értelmében.[29] Ez a találkozás az az esemény, melyet megtérésnek ill. újjászületésnek, vagy hitre jutásnak nevez a keresztyén terminológia. Isten kegyelmén múló titok ez a találkozás, melynek módja nem szorítható vallásos sablonokba és metódusokba, lévén minden újjászületés bizonyos értelemben „rendhagyó" születése a Feltámadottnak bennünk, s nekünk Benne.

A Feltámadottban való hit, s a vele való találkozás nemcsak örök élettel ajándékoz meg, nemcsak üdvösséget hoz az örökkévalóságban, hanem általa az élet betört az emberi élet itteni halálos vonatkozásaiba is. Az élő Krisztussal való találkozásból olyan vele való életközösség fakad, mely minőségileg hoz újat, s a βίος keretei ζωή-val töltenek meg. Sőt olyan életváltozást eredményez ez a kegyelem, hogy abban a szolgálat lesz a hálából fakadó válasz. Ám az ember által elvégzett szolgálat is kegyelem, hogy abban visszaszálljon Istenre az ő dicsősége. Isten halálon aratott diadala, az övéit bár küzdelmes, de diadalmas szolgáló élettel ajándékozza meg.

A szolgálat szíve, azaz evangélium prédikálása történjék akár szavakkal, vagy tettekkel, annak eredménye mások hitre jutása lehet. „A meghirdetett ige nem történelmi tények gyűjteménye, hanem élő és ható erő mely életeket formál és alakít át."[30] Ám csak Krisztussal előbb találkozva lehet később emberekkel találkoznunk, s Krisztust nekik meghirdetnünk és eléjük élnünk.

Summázva mindezeket hangsúlyossá válik, hogy a feltámadás teológiája nem egyszerűen a halál utáni élet megoldási lehetősége csupán, hanem az érinti az egész emberi egzisztenciát, s benne az egész emberi élet oldódik meg, áll helyre.

3. Prédikációvázlat

Valaki úgy fogalmazott, hogy: Az emberlét kunyhóhoz hasonlítható, melynek a falán egy ajtó van, és az katedrálisba vezet. Ajtót vág Jézus a halál áthatolhatatlan falába. Ő ajtóként az örökkévalóság világának katedrálisába és itteni életünk vonatkozásában is tágas és gyönyörű térbe vezet. Erről tesz vallást itt az apostol, objektív módon hírt adva a feltámadás csodájáról és saját Jézussal való sorsdöntő találkozásáról is beszélve.

Életünk halálos élet. (1. példa) Az örök ember hasonló a meseíróhoz. Újabb és újabb meséket talál ki, hogy finomítsa a rideg valóságot. Ilyen bibliátlan mese, hogy elköltözünk csupán. Pogány mese, hogy csak a test hal meg, a lélek pedig tovább él. Mese a feltámadás vulgáris értelmezése is, miszerint az idők végén ugyanebben a testben jövünk elő a sírból. Pedig a Biblia szerint a halál egy kőkemény tény. Sőt, nem egy távoli dolog. Itt van a hétköznapjainkban. Betör az életünkbe, ízelítőt ad magából. Naponként átjárja és átszövi egész életünket. Ízelítőt ad magából a halál betegségeinkben, a megromlott házasságokban, családok és barátságok szétesésében, feszülő ellentétekben, indulatokban, elviselhetetlen kapcsolatokban, felbomló közösségekben. Így az egyházunk, a nemzetünk betegségében is. Átjárja a halál életünket. Ereje naponként megmutatkozik küzdelmeinkben és bukásainkban, félelmeinkben és szorongásainkban. Realitás a halál. Hétköznapi és bibliai realitás is. Nincs kivétel. Ki van szolgáltatva az emberi élet a halálnak. És ebbe a rothadó életbe és foszladozó életbe hasít bele a húsvéti evangélium: Isten feltámasztotta Jézust a halálból! Győzött! Jézus él!

Húsvét Isten diadala a halál felett. Az ember, nem tud úrrá lenni a halál felett, mert az a sajátja. Az ember nem tud diadalmaskodni a halál ténye felett. Ha meg is próbál, kudarcot vall. (2. példa) Kudarcba fullad az ember minden halál elleni vállalkozása. Erre csak az Isten képes. Ő az, aki győzött a halál felett. Ő az, aki feltámasztotta Krisztust a halálból. A kérdés az, hogy ez a diadal hogyan lesz ez a miénk?

Nekünk húsvét diadala Krisztus halálában és feltámadásában adatik. Egyfelől Jézus halálában a bűnt magára vette. Nem általában a bűnt, hanem a tiédet és az enyémet. A bűnért, mely a halál fullánkja. (3. példa). Halálunk fullánkja, a bűn ott van Jézus kezében, ott a kereszten. Halála árán aratott diadalt, s lesz szerint annak

[29] SZATHMÁRY: i.m.170.
[30] GARLAND E. David: *1. Chorinthisans,* 695.

minden haszna a miénk. Másfelől feltámadása által lesz nekünk is részünk a diadalban a halál felett. Mert a feltámadás Jézushoz kötött. Ezt látjuk az igében is. Amikor megjelenik a feltámadott és övéi vele találkoznak, amikor felismerik és megismerik őt, akkor bomlik ki előttük a feltámadás csodája. A feltámadás eseményét nem lehet sem bizonyítani, sem megmagyarázni. Annak valóságáról a Feltámadott győz meg. (4. példa) A keresztyénség nem a feltámadáshittel kezdődik, hanem a feltámadott Krisztussal való találkozással. Benne mutatja meg az Isten a halál feletti győzelmét. Sőt Krisztus, mintegy „prototípusa" a halálból feltámadottaknak. Feltámadásunk az ő feltámadásából fakad.

A húsvéti hit a Jézussal való találkozásban realizálódik. Ahogy a régieknek: találkozásom van vele és megismerem Őt. Mert lehet vele találkozni. Hogy hol és hogyan? Itt, a gyülekezetben, az övéi között az egyház minden gyarlósága és elesettsége ellenére is Krisztus lelőhely. (5. példa) Meg az igében, az olvasottban, a hirdetettben, a láthatóban. Jézussal ma is lehet találkozni, őt meg lehet ismerni, hisz felfedi titkát és bemutatkozik. Nem véletlen hivatkozik Pál arra a Krisztussal való damaszkuszi úton való találkozására. Húsvét nagy ajándéka nem csupán a feltámadás, hanem ennél több: a feltámadott Jézus.

Húsvét nemcsak azt hirdeti, hogy van örök élet a halál után, hanem hogy van új élet a halál előtt! Sokan vannak, akik hiszik, hogy Jézus feltámadt a halottak közül és hiszik, hogy fel fogunk támadni majd messze a jövőben, az idők végén. Azaz a feltámadásra csak úgy tekintenek, mint távoli múltra és távoli jövőre. Ám a feltámadásnak jelen-idejűsége is van. Húsvét csodája nem csupán annyi, hogy van élet a halál után, hanem hangsúlyosan az is, hogy van élet a halál előtt is. Hiszen Jézus élete, az Ő élettöbblete betör a vele találkozók életébe. Ezért beszél Pál a vele való találkozásról, s vallja később: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus…" Ez a nagy lelki vérátömlesztés. Jézus behozza a jövőt a jelenbe. Ezt nevezi úgy a keresztyén teológia, hogy realizált eszkatológia. A jelenbe betörő jövő, ami itt és ma kezdődhet el életünkben.

Húsvét az életre való feltámadásnak lehetősége. Húsvét üzenete túlmegy a biológiai halál utáni feltámadás csodáján. Az itteni halálos valóságunkból lehet életre feltámadni. A Biblia szerint az ember lényegileg fogantatásától kezdődően a halál állapotában van. Bár biológiai tekintetben az ember él, de mégis a halál igájában van az élete. De ez még nem élet. Mert az élet több! Több mint evés és ivás, több mint szeretkezés és munka, több mint fizikai erő, vagy agyagi haszon. Több az élet, mint amit magunk körül látunk, magunknak előteremtünk. Az az élet, amit atyáinktól öröklünk: üres. A biológiai életünk üres. Megtöltésre vár. (6. példa) Jézus a maga életével, létével, szeretetével tölti meg ezt a keretet. Ez történik hitvallása szerint Pállal, s mindazokkal, akik találkoznak a Feltámadottal.

Az életre való feltámadásnak **teljesen hétköznapi konzekvenciái is vannak.** Ezért beszélhet az apostol kicserélt életéről. Arról, hogy megváltozott az élete. Ezért vállalja a szolgálatot. Ezért bírja a fáradozás és mindennapi élet, sőt üldöztetés minden terhét. Ezért, hirdeti bátran az evangéliumot. Jézus feltámadása ad értelmet a mi mindennapjainknak is. Hiszen nemcsak másképpen hal meg, hanem másképpen is él az, aki hisz a feltámadásban. Bonhoeffer mondja egy helyen: *„Aki a végső dolgok felől bizonyosságot nyer, annak a végső dolgok előtti dolgok sem közönyösek."*

4. Példák, képek, szemelvények

1. példa: Az Ezeregyéjszaka meséi című ismert mesegyűjtemény úgy keletkezett, hogy amikor a kalifa halálra ítélte a mesemondót, ő azt kérte, hogy csak akkor hajtsák végre az ítéletet, ha meséjét befejezte. Meg is engedték neki, s ő minden éjszaka új mese írásába kezdett, hogy a halált elkerülje.
2. példa: Egy Hitchcock film, arról szól, hogy egy nőt halálra ítélnek, de ő összebeszél azzal a fegyőrrel, aki a halottakat szokta kivinni a temetőbe. Megállapodnak, hogy ha valaki meghal, akkor majd ő befekszik a halott mellé a koporsóba. Kiviszik, eltemetik, s a fegyőr majd némi ellenszolgáltatásként cserébe kiássa, s így megmenekül. Minden így is történik. Meghal valaki. A nő befekszik mellé. Leszögelik a koporsót, kiviszik, leengedik, hullnak a rögök, s minden elhalkul. A nő várja, hogy jöjjön a börtönőr és kiássa. Feszült várakozásban meggyújt egy gyufát. S meglátja maga mellett a fegyőr arcát.

3. példa: Egy család autóban utazott, ahová menet közben berepült egy darázs. Kitört a pánik, mert a kislány allergiás volt a darázscsípésre. Az apa elkapta a darazsat, majd ismét elengedte. A kislány megint remegni kezdett. Mire az apa: „Ne félj, nem fog bántani többé! Nézd itt a fullánkja a kezembe fúródva!”
4. példa: Valakit megkérdeztek: Honnan tudja, hogy Krisztus feltámadott! Mire válasza ez volt: Tőle magától!
5. példa: Olyan az egyház, mint egy a kicsit rozsdás, régimódi vízvezeték, melyen ütött-kopott volta ellenére is éltető víz folyik.
6. példa: Olyan a mi életünk, a biológiai létünk, mint egy kép kerete.

5. További szempontok az istentisztelet alakításához

Lekcióként az evangéliumokból érdemes valamely húsvéti történetet választani.

Énekül az új énekeskönyv húsvéti énekei közül válasszunk. Vonatkozik ez az úrvacsora alatt énekelt énekre is, hiszen mikor énekeljük húsvéti dicséret kincsünket, ha nem ilyenkor.

Az előima túl a bűnbánat, hálaadás, dicsőítés, segítségül hívás általános sablonjain hangoljon rá a feltámadás evangéliumára, s legyen abban trinitárius módon hangsúlyossá húsvét üdvtörténeti beágyazottsága.

Az utóima visszhangozza a feltámadás evangéliumát, vezessen át a sákramentumba, de egyben orientálja Isten megváltott népét a mindennapok világa és húsvét etikai konzekvenciái felé.

6. Felhasznált és ajánlott irodalom

- BARRETT, C.K.: *The Second Epistle to the Chorinthisans*, London, A&C Black, 1973. (Black’s New Testament Commentaries)
- BOLYKI János dr.: *A korinthusiakhoz írt első levél magyarázata*, Budapest, A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 1995, (Jubileumi Kommentár III. kötet)
- CONZELMANN, Hans: *Der erste Brief an die Korinther*, Göttingen, 1969. (Kritisch-exegetischer Kommentar über das Neue Testament 5.)
- CSERHÁTI Sándor: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*, Budapest, Luther Kiadó, 2008.
- deBOOR, Werner: *Der erste Breif des Paulus an die Korinther*, Wuppertal, R.BrockhausVerlag, 1968.
- FEKETE Károly: *A Heidelbergi Káté magyarázata*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2013.
- GARLAND E. David: *1. Chorinthisans*, Grand Rapids MI, Bacer Academic, 2003 (Baker Exegetical Commentary on the New Testament)
- KÁLVIN János: *Az első korinthusi levél magyarázata*, Budapest, A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 2015.
- LINDEMANN, Andreas: *Der Erste Korintherbrief*, Tübingen, Mohr Siebeck, 2000. (Handbuch zum Neuen Testament, 9/1)
- PRIOR, David: *Pál első levele a korinthusiakhoz*, Budapest, Harmat, 1995.
- SZATHMÁRY Sándor: *Ünnepeink üzenete*, Miskolc, Tiszáninneni Református Egyházkerület Püspöki Hivatala, 2005.